

BELEIDSKADER ZONNEPARKEN IN GRONINGEN

INSPRAAKNOTITIE

Bijlage III bij Beleidskader Zonneparken in Groningen 2021-2025

Definitieve versie

14-09-2021

Inhoud

Inleiding	3
Aantal reacties	3
Thema 1: Daken en alternatieve locaties	5
Thema 2: Behoud natuur	9
Thema 3: Details concept-beleidskader	13
Thema 4: Impact op de woonomgeving	21
Thema 5: Inhoudelijk technische/specifieke vragen	23
Thema 6: Overige vragen.....	43

Inleiding

Van 18 november 2020 tot en met 21 januari 2021 lag het concept-beleidskader Zonneparken ter inzage voor inspraak. Er zijn veel reacties en vragen (1032 in totaal) binnengekomen, zowel in de inspraakperiode zelf, als tijdens de online-informatieavond op 14 januari 2021.

Hieronder treft u de antwoorden op gestelde vragen tijdens de inspraakperiode. Een concept van deze inspraaknotitie is gedeeld met iedereen die een inspraakreactie heeft gestuurd en alle betrokken organisaties in het vervolgproces. Deze inspraaknotitie is als bijlage toegevoegd aan het beleidskader zonneparken.

De opbrengst uit het participatietraject vormt samen met deze inspraakreacties de input die is verwerkt in een aangepast beleidskader zonneparken. De planning van de daadwerkelijke besluitvorming over het beleidskader Zonneparken is door de extra tussenstappen in het participatietraject opgeschoven van het voorjaar naar het najaar van 2021.

Aantal reacties

We hebben in totaal 1032 reacties ontvangen. Vanwege deze hoeveelheid hebben we de verschillende vragen en opmerkingen zoveel mogelijk geclusterd op de diverse thema's die in veel reacties naar voren kwamen.

Werkwijze beantwoording van de vele reacties

Hieronder gaan we in op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen.

We lichten eerst toe waarover het thema gaat en welke vragen en opmerkingen hierover zijn ontvangen. Vervolgens voorzien we waar mogelijk deze vragen van een algemeen antwoord dat over al deze vragen en opmerkingen gaat, en daarna een specifiek antwoord per vraag.

De vele vragen zijn terug te brengen in onderstaande thema's, met daarin verschillende vragen over dat thema. In veel reacties waren meerdere thema's terug te vinden. Deze zijn dan ook dubbel geteld in de tabel hieronder.

Thema 1: Daken en alternatieve locaties	
Eerst op daken	283 reacties
P+R plekken	240 reacties
Langs snelwegen	20 reacties
Bij oude gaswinning	5 reacties
Thema 2: Behoud natuur	
Park en recreatiegebied	482 reacties
Cultuurhistorisch landschap	472 reacties
Aantasting landschap	354 reacties
Gebruik landbouwgrond	28 reacties
Thema 3: Details concept-beleidskader	
Kaart	346 reacties
Zonneladder	82 reacties
Specifieke gebieden	42 reacties
Grootte van zonneparken	18 reacties
Lokaal Eigendom	50 reacties
Thema 4: Impact woonomgeving	
Aantasting woongenot	265 reacties
Daling waarde woning	168 reacties
Thema 5: Inhoudelijke technische specifieke vragen	
Diverse thema's	28 reacties
Thema 6: Overige vragen	
Referendum	6 reacties
Vragen over de projectleider	3 reacties
Juridisch	2 reacties
Procesmatige vragen	6 reacties
Pers	1 reactie

Thema 1: Daken en alternatieve locaties

Er zijn 548 reacties binnengekomen die benoemen dat het belangrijk is om eerst daken en alternatieve plekken te benutten voor zonnepanelen. Bij alternatieve plekken noemt men bijvoorbeeld P+R-terreinen, groenstroken langs de snelweg, verticale oplossingen langs gevels van gebouwen, etc. Dit is dus een onderwerp dat erg leeft onder inwoners en organisaties.

Algemene info vooraf:

Als alle alternatieven worden benut om zonnestroominstallaties aan te leggen, dan nog is dit onvoldoende om aan de gehele opgave voor zonne-energie te voldoen. De potentie voor zonne-energie als bijdrage

aan de Routekaart 2035 om CO₂-neutraal te zijn in 2035 bestaat uit de optelsom van de mogelijkheden op daken, op P+R-terreinen en zonneparken. Op basis van huidige berekeningen verwachten we dat er 450MWp op daken en andere verharde oppervlakken gelegd kan worden, inclusief P+R-terreinen. In deze berekeningen houden we rekening met het beschikbare dakoppervlak, de bekende knelpunten (schaduw, obstakels, cultuurhistorie, eigendom, etc.), de draagkracht van het dak en de voortschrijdende zonnepanelentechniek. De potentie voor zonneparken binnen de huidige ruimtelijke randvoorwaarden is ca. 500MWp, waarvan 350MWp al is gerealiseerd of vergund. Omdat we dat nu al weten, houden we nu ook al rekening met de planning van meerdere zonneparken.

DAKEN EN ALTERNATIEVE LOCATIES		
Vraag	Antwoord	Aanpassing beleidskader
Waarom worden P+R plekken niet benut d.m.v. zonnecarports?	Ook voor de gemeente hebben zonnepanelen op alternatieve locaties de voorkeur en de prioriteit. Er wordt onderzocht welke P+R-terreinen geschikt zijn om te voorzien van zonnedaken, in navolging van het P+R-terrein Reitdiep dat voorzien is van 958 panelen.	Ja, op de vernieuwde kaart worden geschikte P+R-locaties meegenomen als voorkeurslocaties voor zonne-energie. Deze potentie wordt vooralsnog op 30MWp geschat.
Langs snelwegen is er meer dan genoeg ruimte, waarom worden zonnepanelen niet ingezet met de dubbel functie geluidswering/energie opwek?	Andere alternatieven, zoals groenstroken langs de snelwegen, verticale oplossingen langs gevels van gebouwen, etc. zijn ook in beeld, maar kennen een minder groot potentieel, zowel in omvang als in haalbaarheid. Langs de Eemskanaalweg en de A7 zien we enkele mogelijkheden om zonnepanelen te combineren langs de open afritten. De A28 is aangewezen als Nationaal Snelwegpanorama Drentsche Aa en biedt minder mogelijkheden voor zonnepanelen.	Ja, op de vernieuwde kaart worden op- en afritten langs de Eemskanaalweg en de A7 meegenomen als potentiële locaties voor zonneparken.
Waarom worden de daken niet eerst vol gelegd?	Projecten, van idee tot uitvoering, duren lang. Als we erin slagen alle geschikte daken te benutten voor 2035 is dat een prestatie van formaat. Een prestatie waar iedereen voor nodig is, omdat	Nee.

	verreweg de meeste daken in particulier bezit zijn. Omdat we nu al weten dat zon op dak onvoldoende is voor de gehele opgave, houden we nu ook al rekening met de aanleg van zonneparken	
Waarom worden oude gaswinningslocaties niet benut voor zonneparken?	De gemeente had deze locaties nog niet op het oog, maar ziet zeker potentie in deze locaties. Daarom worden op de nieuwe kaart deze locaties meegenomen als eventuele locaties voor zonneparken.	Ja, op de vernieuwde kaart worden oude gaswinningsinstallaties meegenomen als potentiële locaties voor zonneparken.
Waarom wordt de ruimte naast het spoor niet benut voor zonnepanelen?	Andere alternatieven, zoals de groenstroken langs het spoor zijn in beeld, maar kennen een minder groot potentieel, zowel in omvang als in haalbaarheid. Wel zien we mogelijkheden op rangeerterreinen, mits de eigenaar en de gebruikers daarvan daar ook akkoord mee zijn.	Ja, In het beleid worden rangeerterreinen genoemd als potentiële locaties voor zonneparken.
Stimuleert de gemeente dakeigenaren wel om zonnepanelen te installeren?	De gemeente ontwikkelt op dit moment een nieuw beleidskader voor zonnepanelen op daken en parkeerterreinen. De gemeente legt de komende jaren zonnepanelen op al haar eigen daken, mits deze geschikt zijn. Ook onderzoeken we of de komende jaren onze eigen P+R-terreinen kunnen worden benut, zodat hier sprake is van slim dubbelgebruik. Met Groningen Werkt Slim stimuleert de gemeente (in samenwerking met provincie en bedrijven) o.a. om zonnepanelen op daken van bedrijven te realiseren. Zo worden bijvoorbeeld collectieve inkoopacties georganiseerd voor bedrijven en huiseigenaren. In 2020 groeide daarmee het aantal zonnepanelen op daken met 23%. In 2022 komen er extra regels om zonnepanelen op nieuwe bedrijfsgebouwen te kunnen verplichten. Voor bestaande gebouwen (bedrijven en woningen) zijn er subsidies en andere regelingen om de aanschaf van zonnepanelen eenvoudiger en goedkoper te maken. Als er nieuwe mogelijkheden ontstaan om zonnepanelen op daken te stimuleren of te verplichten, zullen we deze waar mogelijk verwerken in ons beleid. Er is daarnaast subsidie voor particulieren. Dit is de zgn. 'salderingsregeling' van het Rijk. Voor o.a. particulieren, kleinere scholen en mkb-bedrijven geldt deze salderingsregeling in ieder geval nog tot 2030. Daarnaast krijgt de koper de BTW grotendeels terug. Het Energieloket	Nee, dit doen we al.

	<p>van de gemeente Groningen kan hierbij helpen. Voor grotere energieverbruikers, die dus een grootverbruiksaansluiting hebben, zijn er meerdere regelingen om de aanschaf van zonnepanelen financieel te ondersteunen, zoals de SDE++-subsidie en fiscale aftrekmogelijkheden. Dit betreft vaak bedrijven en grotere instellingen. Hier kan Groningen Werkt Slim ondersteunen.</p>	
<p>p. 14: "Een zonnepark kan immers best op een (deels) drassig terrein staan." Zou het dan ook mogelijk zijn om een zonnepark te plaatsen in een waterbergingsgebied?</p>	<p>Er zijn mogelijkheden om zonneparken te realiseren op gebieden waar water wordt vastgehouden of waar het waterpeil wordt verhoogd (bijvoorbeeld om veenoxidatie tegen te gaan). Dit is een voorbeeld van meervoudig ruimtegebruik. In Groningen zijn deze mogelijkheden echter beperkt, omdat de waterberging met name plaatsvindt in de beekdalen van de Hunze en de Drentsche Aa. Gezien de landschappelijke kwaliteiten zien wij geen mogelijkheden om zonneparken in beekdalen te realiseren.</p>	<p>Nee, dit is al een bestaande mogelijkheid.</p>
<p>Vanaf september 2020 worden we geconfronteerd met een sterke aantasting van de horizon omdat er niet minder dan 40 windturbines op de lijn Meeden – Veendam zijn gebouwd. Deze „nieuwe skyline“ is niet alleen als hinderlijk omschreven door de inwoners van het gebied maar is ook dagelijks zichtbaar door de hoge masten en 's avond en 's nachts door de rode toplichten vanuit de stad Groningen. Windturbines als deze horen alleen thuis op grootschalige industrieterreinen zoals de Eemshaven en het havengebied bij Delfzijl. In dat kader past het evenmin om als gemeente locaties aan te wijzen in een kwetsbaar landschap waar</p>	<p>Reageerder geeft aan de gemeente ongeschikt te vinden voor de plaatsing van windmolens en zonneparken in kwetsbare landschappen. Dit beleidskader gaat niet over de aanleg van windparken. In het beleidskader zijn kwetsbare landschappen uitgesloten voor zonneparken. Zie hiervoor de zonneladder in hoofdstuk 2. Dit beleidskader gaat in op de energie die wij kunnen opwekken op het grondgebied van de gemeente. Mogelijkheden voor energieopwek buiten onze gemeente zijn eveneens relevant, maar maken geen onderdeel uit van dit beleid.</p>	<p>Nee.</p>

zonneparken aangelegd kunnen worden. Een dergelijke locatie is in eens minder aantrekkelijk door de opgestelde panelen, de hekken etc.

Er zijn naar mijn mening verschillende alternatieven denkbaar:

1: laat alle bedrijven en instellingen binnen de gemeente voorzien van zonnepanelen op de daarvoor bestemde daken.

2: ga in overleg met provincie en Rijkswaterstaat na wat het opwekken van stroom door middel van getijdencentrales kan betekenen in de energietransitie.

Groningen heeft langs de hele Waddenkust een bron van energie waar dagelijks een getijdenstroom energie op zou kunnen wekken. Waarom zou het niet mogelijk zijn om bij de verschillende havens: Delfzijl, Eemshaven en Lauwersoog waterkrachtcentrales te plaatsen? Het Fort bij Pannerden (gemeente Lingewaard) wordt op deze manier voorzien van opgewekte elektriciteit uit de Waal.

Thema 2: Behoud natuur

Veruit de meeste reacties (1336) gingen over de natuur en het landschap, maar ook over recreatiemogelijkheden. Hier werd vaak een relatie met het gebied De Vork gelegd. Hieronder geven we de vragen en opmerkingen over natuur, landschap en recreatie weer. Ook gaan we specifiek in op vragen en opmerkingen over De Vork. Genoemde onderwerpen zijn:

- Zonneparken tasten de natuur aan

- Natuurgebieden zijn niet geschikt voor de aanleg van zonneparken
- Er moeten geen zonneparken in het buitengebied worden aangelegd
- Geen zonneparken in Nationaal Park de Drentsche Aa
- Er is sprake van bijzondere flora en fauna in het gebied
- Er moet meer onderzoek gedaan worden naar de effecten op ecologie
- De Vork is nu recreatiegebied, hoe passen daar zonneparken bij?

BEHOUD NATUUR		
Vraag	Antwoord	Aanpassing
Door zonneparken neemt de recreatieve waarde van een gebied af. Kan dit niet anders?	Recreatieve gebieden hebben over het algemeen ook een recreatief bestemmingsplan. Dit betekent dat er niet zomaar een zonnepark gebouwd mag worden in een recreatiegebied. In gebieden met een hoge recreatieve waarde zijn de mogelijkheden voor zonneparken heel beperkt of uitgesloten.	Nee, dit was al onderdeel van het beleid.
Waarom worden Natura-2000 en andere kwetsbare natuurgebieden niet beschermd tegen zonneparken?	Zonneparken in natuurgebieden sluiten we uit. Er zijn dan ook geen zonneparken toegestaan in de volgende natuurgebieden: NNN-gebieden, natura 2000 gebieden, Bos- en natuurgebieden zonder status en in het leefgebied voor weidevogels. Het gaat dan om de volgende gebieden of gebieden met specifieke kenmerken (zie bijlage 1.)	Nee, deze gebieden stonden al op de kaart als uitgesloten en worden ook in de nieuwe kaart uitgesloten voor zonneparken.
Waarom staat de Vork als 'groen' gemarkeerd op de kaart? Wordt er een zonnepark gebouwd in dit gebied?	Nee. Zonneparken in De Vork zijn nu niet toegestaan. Er zijn nu geen plannen, en er ligt ook geen vergunningsaanvraag. Nieuwe aanvragen nemen we niet in behandeling. In de rode gebieden in De Vork zijn zonneparken sowieso uitgesloten; dit betreft natuur en archeologisch waardevolle gebieden.	Ja, dit gebied wordt aangepast op de nieuwe kaart.
Wordt er rekening gehouden met cultuur-historisch landschap zoals rondom Glimmen?	Waar mogelijk hebben we de belangrijkste cultuurhistorische waarden in het landschap aangegeven (o.a. wierden, essen-complexen, pingoruïnes) en deze plekken zijn uitgesloten van zonneparken. Waar we belangrijke	Ja, op de nieuwe kaart worden belangrijke cultuur-historische gebieden uitgesloten.

	<p>cultuurhistorische gebieden of plekken hebben gemist, vullen we dit nog aan. Overigens is het niet zo dat ieder gebied of plek met een cultuurhistorische waarden automatisch afvalt als locatie voor een zonnepark. In de planuitwerking kunnen cultuurhistorische kenmerken juist ook weer zichtbaar worden gemaakt. (zoals de Hunze-meander bij zonnepark Roodehaan).</p>	
<p>Waarom wordt er landbouwgrond gebruikt voor de ontwikkeling van zonneparken?</p>	<p>We kunnen stellen dat er geen zonneparken zijn toegestaan in natuurgebieden en dat landbouwgrond in beginsel geschikt is voor beperkte aanleg van zonneparken, maar dat dit op basis van de zonneladder niet de eerste voorkeur heeft. We zijn niet van plan landbouwgrond uit te sluiten voor de aanleg van zonneparken. Landbouwgronden komen alleen in aanmerking als andere opties niet mogelijk zijn, als de eigenaar het wil en als er sprake is van een gezamenlijk initiatief met bewoners.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Wordt er rekening gehouden met aantasting van het landschap m.b.t. zichtlijnen?</p>	<p>Jazeker. Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag houden we zoveel mogelijk rekening met de omwonenden van een zonnepark. Sowieso is de eis bij de aanvraag van een klein, lokaal zonnepark, dat er voor minimaal de helft sprake moet zijn van lokaal eigendom. Daarmee is er al betrokkenheid. Verder wordt de aanvraag voor een zonnepark, zonder een goed landschappelijk inpassingsplan, niet in behandeling worden genomen. Bovendien zal altijd vooraf afstemming plaats moeten vinden met de omgeving. Wat een goede landschappelijke inpassing is, is altijd maatwerk. Soms kunnen bomen en struiken bijdragen aan het verzachten van het uitzicht, en soms zijn andere oplossingen beter, zoals in open landschap.</p>	<p>Ja, er wordt per zonnepark gekeken welke maatregelen er moeten worden genomen om deze parken in het landschap te passen. Rondom bebouwingslinten en dorpsranden is de wens worden de eerste 150 of 300 meter vrijgehouden van zonneparken.</p>
<p>Wordt er rekening gehouden met biodiversiteit en ecologie bij het plannen van zonneparken?</p>	<p>Jazeker. Uit onderzoek blijkt dat zonneparken kunnen bijdragen aan de verbetering van ecologie en biodiversiteit, afhankelijk van de uitgangssituatie en de opzet van het project. Wij zijn van mening dat de aanleg van een zonnepark altijd tot een verbetering moet leiden van de bestaande situatie. In het concept-beleidskader hebben we daarvoor de uitgangspunten en eisen voor geformuleerd, die bijvoorbeeld zorgen voor voldoende inval van licht en hemelwater, gevarieerde beplanting en een beheer dat biodiversiteit stimuleert. Verder wordt de aanvraag voor een zonnepark zonder een goed landschappelijk inpassingsplan niet in behandeling genomen. Dit is wel een onderwerp waarvan de kennis sterk in ontwikkeling is. In onze regio loopt een grootschalig onderzoek van de Rijkuniversiteit Groningen en</p>	<p>Nee.</p>

	<p>de provincie Groningen over de ecologische effecten van zonneparken. De gemeente Groningen werkt hier ook aan mee. Indien hieruit nieuwe inzichten voortkomen uit de eisen die gesteld moeten worden aan ontwerp en aanleg van zonneparken, dan passen we het beleid hierop aan. Dit kan bijvoorbeeld gaan over beplanting, toetreding van licht en water, type hekwerk of afrastering, voorzieningen voor kleine dieren en vogels, en beheer en onderhoud.</p>	
<p>Worden de buitengebieden gebruikt voor zonneparken?</p>	<p>De provincie staat niet toe dat gemeenten in bestemmingsplannen voor het buitengebied ruimte opnemen voor zonneparken. Niemand kan dus zomaar een zonnepark aanleggen, en niemand kan een 'eenvoudige' bouwvergunning aanvragen voor een zonnepark, zoals voor een schuurtje of een dakkapel vaak wel kan. Alleen door af te wijken van een bestemmingsplan, en hiervoor een uitgebreide procedure te doorlopen, kan in sommige gevallen een vergunning voor een zonnepark verkregen worden.</p> <p>Voor veel gebieden is het helemaal niet mogelijk zo'n procedure te starten; deze gebieden hebben we op de kaart aangegeven. Dat gaat o.a. om natuurgebieden, weidevogelgebieden, bos, gebieden met bijzondere waarden op het gebied van landschap en cultuurhistorie, en andere gebieden zoals de open ruimte tussen Haren en Groningen. Deze procedure is erg streng, en net zo uitgebreid en zorgvuldig als het aanpassen of opstellen van een heel bestemmingsplan. Ook staan dezelfde mogelijkheden voor zienswijzen, bezwaar en beroep open voor mensen in de omgeving.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Wordt de Drentsche Aa een groot zonnepark?</p>	<p>Nee, zeer zeker niet. Het Nationaal Park Drentsche Aa is een zeer waardevol landschap. Ontwikkelingen die plaatsvinden in dit bijzondere landschap moeten aan strenge eisen voldoen. Dat geldt ook voor zonneparken. In het concept-beleidskader vinden we zonneparken hier ongewenst. Hiermee zijn we strenger dan de provinciale Omgevingsverordeningen. Hieronder lees je daarover meer.</p> <p>Nationaal Park Drentsche Aa betreft het stroomgebied van de Aa en ligt grotendeels in Drenthe. Een klein deel van het gebied ligt in de gemeente Groningen. Het beleid voor dit gebied is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordeningen van Drenthe en Groningen. Op basis van deze regels zijn zonneparken niet uitgesloten, voor zover deze niet in de gebieden</p>	<p>Nee, het beleid voor het gebied van het Nationaal Park wordt niet gewijzigd, maar is in het beleidskader wel verduidelijkt.</p>

	<p>vallen waar zonneparken per definitie zijn uitgesloten, zoals natuur, bos en cultuurhistorisch beschermde gebieden. Ook het Overlegorgaan Drentsche Aa en de andere betrokken gemeenten sluiten de aanleg van zonneparken niet op voorhand uit. Waar deze uitsluitende regels niet gelden, vindt de gemeente de aanleg van zonneparken toch ongewenst.</p> <p>Het initiatief om met de verschillende organisaties in gesprek gaan te gaan ligt bij het Overlegorgaan De Drentsche Aa. Of er uiteindelijk, in aanvulling op de al bestaande Zonneweide Glimmen, nog meer van zulke zonneparken kunnen komen in het gebied van het Nationaal Park, hangt af van de initiatieven die worden opgezet, en de evaluatie die de gemeente vanaf 2025 uitvoert.</p>	
--	---	--

Thema 3: Details concept-beleidskader

Een groot aantal vragen gingen over de details die in het concept-beleidskader staan beschreven. We kregen in totaal 488 vragen over diverse onderwerpen zoals:

- De zonneladder.

- De kleuren op de kaart.
- Waarom bepaalde delen van de kaart groen zijn.
- De grootte van de zonneparken.
- Wat lokaal eigendom is.
- Vragen over specifieke gebieden.

DETAILS CONCEPT-BELEIDSKADER		
Vraag	Antwoord	Aanpassing
Waarom wordt de zonneladder niet gehanteerd in dit concept-beleidskader?	<p>De zonneladder wordt zeker wel gehanteerd. Maar deze wordt door de reageerders vaak anders begrepen dan dat deze in de praktijk wordt toegepast. De zonneladder is een manier om aan te geven welk type locaties in aanmerking komen voor zonnepanelen, en welke voorwaarden daarvoor gelden op basis van een voorkeursvolgorde. De zonneladder regelt dus niet per sé een voorkeur in de tijd ('eerst dit, dan dat'), maar een beleidsvoorkeur. Dan gaat het om het stimuleren van het gebruik van daken, minder strenge eisen voor bijv. braakliggende bedrijfsterreinen, en hele strenge eisen voor het buitengebied. Zonneparken in natuur, bos en andere beschermde gebieden zijn niet toegestaan. Zo kan gestuurd worden op het benutten van de meest geschikte locaties. De Zonneladder kent verschillende 'treden', waarbij trede 0 de grootste voorkeur kent.</p> <p>Wij hanteren voor de zonneladder de volgende treden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trede 0: zonnepanelen op alle geschikte daken en parkeerterreinen - In algemene zin geldt dat zonnepanelen op daken altijd onze voorkeur heeft: zoveel mogelijk geschikte daken in de gemeente moeten op termijn worden benut voor zonne-energie. Dit geldt ook voor grotere parkeerterreinen die overkapt kunnen worden. Hiervoor is het Beleidskader Zon Op Daken de basis. • Trede 1: voorkeurslocaties – Pauzelandenschappen en slimme combinaties. We geven prioriteit aan onbenutte locaties met potentieel dubbelgebruik, zoals braakliggende bedrijfsterreinen, vuilstorten, slibdepots, gaswinningslocaties en industriële waterplassen. Daarnaast zijn gebieden waar een grote 	Ja, de zonneladder is aangescherpt en verduidelijkt in relatie tot een vernieuwde kaart.

	<p>verstedelijkingsopgave speelt, geschikt voor de tijdelijke aanleg van grootschalige zonneparken. Hier ontwikkelt de gemeente twee grote zonneparken, en is er ruimte voor lokale initiatieven om kleine, lokale zonneparken aan te leggen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trede 2: beperkt in het buitengebied – in deze gebieden is het alleen onder strikte voorwaarden (nee, tenzij) mogelijk af te wijken van het bestemmingsplan voor de aanleg van kleine zonneparken, op basis van lokaal initiatief en draagvlak in de omgeving. • Trede 3: ongewenst – In deze gebieden is sprake van bijzondere waarden of kwaliteiten. Hier zijn zonneparken voor de looptijd van dit beleidskader ongewenst, dus niet toegestaan. Evaluatie vindt niet eerder plaats dan in 2025. • Trede 4: uitgesloten – In deze gebieden zijn zonneparken per definitie niet toegestaan. Dit betreft: natuur- en bosgebieden, beschermde cultuur-historische gebieden, aangewezen vogelweidegebieden, het beekdalen- en wierdenlandschap en de open ruimte tussen de stad Groningen en Haren. 	
Hoe werken de kleuren op de kaart? Zijn de groene vlakken al toegewezen locaties voor zonneparken?	De indruk is ontstaan dat de gemeente het plan heeft om in de groene gebieden overal zonneparken toe te staan of zelfs zelf te bouwen. Dat is beslist niet het geval. Zie hoofdstuk 2 van het beleidskader voor de aanpassingen en verduidelijkingen op dit vlak.	Ja, de kaart is geheel vernieuwd.
Hoe groot mogen de zonneparken worden? Zit er een maximum aan de grootte?	Zonneparken zijn voor commerciële ontwikkelaars alleen winstgevend genoeg als deze voldoende omvang hebben en de kosten van de aansluiting op het elektriciteitsnet niet te hoog zijn. De zonneparken van commerciële partijen zijn om deze reden altijd groter dan 10ha. In tegenstelling tot veel andere gemeenten, weert de gemeente Groningen initiatieven die grotendeel commercieel zijn opgezet. Grote zonneparken worden in Groningen alleen door de gemeente aangelegd, op eigen grond, in overleg met de omgeving. Door als gemeente zelf enkele grote zonneparken op eigen terrein aan te leggen, vloeit de opbrengst, net als van windenergie en het warmtenet, terug naar het nog op te zetten Fonds Energietransitie van de gemeente. Zo willen we ervoor zorgen dat iedereen mee kan komen in de energietransitie.	Nee.

	Daarnaast onderscheiden we kleinere zonneparken, die commercieel minder interessant zijn. Deze kleinere zonneparken zijn juist geschikt voor ontwikkeling door de inwoners zelf. Daar willen we dan ook gelegenheid voor geven in het beleid. Meer locaties zijn in principe geschikt voor een dergelijk klein zonnepark. De grens tussen deze grote en kleine zonneparken is door ons bepaald op 10ha. Dit is het maximum, maar niet de standaard-omvang van een 'klein' zonnepark. Die wordt bepaald door de locatie en de omstandigheden en in veruit de meeste gevallen veel kleiner dan 10 ha, vaak eerder 2 ha. Bovendien hangt de schaal van het zonnepark af van de schaal van het landschap. Zo is in een kleinschalig landschap een zonnepark van 10 ha niet geschikt. De 10ha betreft een bruto-afmeting.	
Hoe wordt er draagvlak onder de omwonenden gecreëerd voor de aanleg van zonneparken?	Draagvlak is een resultante van een goed proces, en kan niet worden 'gecreëerd'. We geven initiatiefnemers duidelijke voorwaarden en een duidelijk stappenplan mee, zodat zo'n proces ook kan worden opgezet en de omgeving weet waar zij kunnen rekenen. We verwijzen hiervoor naar de toelichting in hoofdstuk 3.	Ja, we hebben de voorwaarden voor initiatiefnemers om tot goede procesparticipatie te komen aangevuld en aangescherpt.
Hoe werkt lokaal eigendom?	Lokaal eigendom is een belangrijk onderdeel van de voorwaarden die we stellen aan de aanleg van zonneparken. We verwijzen hiervoor naar de toelichting in hoofdstuk 3.	Ja, lokaal eigendom zal beter worden beschreven in het vernieuwde beleidskader zonneparken.
Wat is de definitie van lokaal eigendom?	Die definitie staat in hoofdstuk 3.	Nee.
Vanaf welk percentage is het lokaal eigendom te noemen?	Wij hanteren een minimum van 51% lokaal eigendom volgens de definitie die wij hanteren.	Ja, de specificaties rondom lokaal eigendom zijn beschreven in het beleidskader zonneparken hoofdstuk 3.
Krijgen grote commerciële partijen de kans om een zonnepark te bouwen?	De gemeente laat commerciële partijen geen zonneparken bouwen in de gemeente Groningen.	Nee.

<p>Wat wordt als concrete definitie gehanteerd voor "mee-doen" en "de omgeving" en wanneer is een energie co-operatie nog lokaal? Als 80% van de gerealiseerde zonneparken in buitenlandse handen is? Het zonnepark in Glimmen levert b.v. hun opgewekte stroom aan Eneco, terwijl Grunne-ger Power die stroom ook graag wilde hebben. En Eneco hoort niet tot de 'groenste' energiebedrijven van ons land en is zeker niet lokaal.</p>	<p>In hoofdstuk 3 is een toelichting opgenomen over deze aspecten. 'Lokaal' betreft het gehele grondgebied van onze gemeente. Voor de omgeving van een zonnepark-voorstel is er separaat ruimte in het proces, en voorrang voor deelname aan het lokaal eigendom. Hoewel Zonneweide Glimmen niet valt onder dit nieuwe beleid, kunnen we concluderen dat dit een lokaal zonnepark is, waarvan het grootste deel van het eigendom lokaal is volgens onze huidige definitie. Aan wie de stroom verkocht wordt is daarbij niet relevant.</p>	<p>Ja, de specificaties rondom lokaal eigendom zijn beschreven in het beleidskader zonneparken hoofdstuk 3.</p>
<p>Onder het kopje Lokaal eigendom (pagina 24) geeft u aan dat bij energieprojecten sprake is van lokaal eigendom als de initiatiefnemers inwoners, bedrijven of instellingen, energiecoöperaties of overheidsorganisaties in de gemeente zijn, die voor eigen rekening en risico een energieproject exploiteren. Mogen we hieruit opmaken dat alle genoemde partijen tezamen voor eigen rekening en risico een energieproject</p>	<p>Hier worden meerdere vragen gesteld. De toelichting op lokaal eigendom staat in hoofdstuk 3 van het beleidskader. Het is niet zo dat genoemde partijen altijd samen een project moeten ontwikkelen. Er is volgens onze definitie alleen sprake van lokaal eigendom, als een lokale partij een project ontwikkelt en exploiteert (of een deel ervan), met het oogmerk de opbrengsten in te zetten voor verlagen van eigen energielasten, verduurzaming of leefbaarheid. Er moet sprake zijn van een brede deelname, en zakelijke deelnemers kunnen niet deelnemen voor meer dan hun eigen energieverbruik.</p>	<p>Ja, de specificaties rondom lokaal eigendom zijn beschreven in het beleidskader zonneparken hoofdstuk 3.</p>

<p>moeten dragen? Dat dit dus een voorwaarde vanuit de gemeente is? Of kan er ook één ondernemer zijn die alleen het project financieel en qua risico draagt, en kan dan toch overgegaan worden tot realisatie van een klein zonnepark? Het draagvlak binnen een lokale gemeenschap kan hierdoor buiten spel worden gezet. Dat lijkt ons niet gewenst!</p>		
<p>Kan de gemeente een eerste recht op koop bedingen als een projecteigenaar het zonnepark wil verkopen gedurende de looptijd, om zodoende het lokaal eigendom te behouden?</p>	<p>De kleine lokale zonneparken zijn primair bedoeld voor lokale initiatieven. Ten minste 51% lokaal eigenaarschap is geborgd in het beleidskader zonneparken. Bij elk nieuw te ontwikkelen zonnepark wordt altijd een (privaatrechtelijke) anterieure overeenkomst gesloten tussen gemeente en de eigenaar/eigenaren van het project. In deze anterieure overeenkomst leggen we bindend het lokaal eigenaarschap vast, inclusief een kettingbeding. De afspraken gaan daarmee over op de nieuwe eigenaar, en het lokaal eigenaarschap is daarmee geborgd. We nemen hierin op dat de gemeente het eerste recht op koop heeft. De gemeente heeft vanaf dat moment zeggenschap over het zonnepark en kan besluiten wat te doen met het zonnepark. In zo'n voorliggende situatie zullen de opties ter keuze aan de raad worden aangeboden.</p>	<p>nee</p>
<p>Kan de gemeente een prijsbeleid voeren om te voorkomen dat buitensporige grondprijzen de opbrengsten voor de omgeving te veel drukken?</p>	<p>Voor een kansrijk zonnepark is een haalbare business case nodig, waarin alle kosten en opbrengsten zodanig met elkaar in evenwicht zijn, dat deze tot een rendabele exploitatie leiden. De grondprijs (koop of pacht) is hier onderdeel van, maar ook de afspraken over eigenaarschap en compensatie voor de omgeving zijn hier onderdeel van. Een initiatiefnemer zal al deze en andere aspecten meenemen in de financiële opzet van zijn project. We verwachten dat grondeigenaar en initiatiefnemer tot redelijke afspraken kunnen komen, op basis van marktconforme prijsstellingen, zonder tussenkomst van de gemeente. We vinden een specifiek grondprijzenbeleid hier geen geëigend middel. In het geval de</p>	<p>nee</p>

	gemeente zelf de grondeigenaar is, zullen eveneens marktconforme grondprijzen worden gehanteerd.	
Kan in de zonneladder duidelijker worden gesteld dat de voorkeur uitgaat naar Zon op Dak?	Oorspronkelijke tekst beleidskader: “We hanteren hiervoor geen specifieke opgave, maar willen medewerking verlenen aan goede projectvoorstellen, zolang er draagvlak voor is. We geven voorrang aan locaties passend in trede 1. Voor trede 2, hanteren we een ‘nee, tenzij’-benadering, en passen we een fasering toe. Zonneparken zijn hier alleen toegestaan onder strenge voorwaarden en als aangetoond kan worden dat er geen mogelijkheden zijn op daken of in trede 1. Tot en met 2025 werken we mee aan maximaal 5 lokale initiatieven. Daarna worden de voortgang en uitkomst geëvalueerd.”	Ja, aanscherping tekst paragraaf 2.2 “We hanteren hiervoor geen specifieke opgave, maar willen medewerking verlenen aan goede projectvoorstellen, zolang er draagvlak voor is, maar we passen wel een fasering toe. Tot en met 2025 werken we mee aan maximaal vijf lokale initiatieven. We geven voorrang aan locaties passend in trede 1. Voor trede 2, hanteren we een ‘nee, tenzij’-benadering. Zonneparken zijn hier alleen toegestaan onder strenge voorwaarden en als door de initiatiefnemer aangetoond kan worden dat er geen vergelijkbare mogelijkheden zijn op daken of in trede 1. Na 2025 worden de voortgang en uitkomst geëvalueerd.”
De begrippen kleine ondernemingen/ mkb-	In hoofdstuk 3 is een toelichting opgenomen over deze aspecten. ‘Lokaal’ betreft het gehele grondgebied van onze gemeente. Er moet sprake zijn van een brede deelname, en	Nee.

<p>ondernemingen moeten beter omschreven en nader ingevuld worden, wat betreft volume en vestigingsplaats.</p> <p>Nu lijkt het erop alsof een sportschool in de Wijert samen met 10 inwoners van Onnen bij Noorddijk een klein zonnepark kunnen realiseren. Is dat inderdaad uw bedoeling?</p> <p>De vraag is ook of een dergelijk park wel als lokaal wordt gezien, met name door de inwoners van Noorddijk.</p> <p>Een ander voorbeeld dat laat zien dat verdere uitwerking nuttig is, is dit: Is een winkel-onderneming die eigendom is van een landelijke keten met 100 filialen, maar die wel een kleinverbruikersaansluiting heeft, een kleine onderneming in het kader van lokaal eigendom?</p>	<p>zakelijke deelnemers kunnen niet deelnemen voor meer dan hun eigen energieverbruik, binnen de geldende definitie. Hoe om te gaan met een landelijke partij die een lokale vestiging heeft is maatwerk. Gewoonlijk heeft een lokale vestiging een energie-aansluiting in de gemeente. Dat is wat ons betreft lokaal.</p>	
<p>Gaat de gemeente proberen zelf geld vrij te maken (of via crowdfunding) om zonneparken aan te leggen,</p>	<p>Ja. Zie bijvoorbeeld de opzet van het zonnepark in Meerstad-Noord. De gemeente brengt de opbrengsten van dit soort projecten onder in het nog op te zetten Fonds Energietransitie.</p>	<p>Nee.</p>

zodat ze later zelf geld kan verdienen door de winst die een park oplevert?		
Waarom houdt u zich niet aan het klemmende advies van de Tweede Kamer aan alle Nederlandse overheden om schaarse landbouw- en natuurgronden te sparen?	Dit is onjuist. Wij volgen dit advies wel op. In natuurgebieden zijn zonneparken uitgesloten. Voor landbouwgronden geldt een strikt nee, tenzij-regime.	Nee.

Thema 4: Impact op de woonomgeving

In 433 reacties werden er zorgen geuit rondom het woongenot en de waardedaling van huizen in de omgeving van zonneparken. De meest voorkomende reacties:

- Zonneparken verpesten het uitzicht of de landelijke omgeving
- De waarde van mijn koopwoning zal dalen als er een zonnepark in de buurt wordt gebouwd
- De reflectie van panelen kan hinderlijk zijn
- Woongenot

IMPACT OP DE WOONOMGEVING		
Vraag	Antwoord	Aanpassing
Als er een zonnepark naast mijn huis wordt gebouwd daalt de waarde van mijn woning. Wordt hier over nagedacht?	In de Wet ruimtelijke ordening, en straks de Omgevingswet is een mogelijkheid opgenomen tot schadevergoeding, indien kan worden aangetoond dat omwonenden schade lijden. Initiatiefnemers zijn verplicht deze zgn. planschade te vergoeden. Planschade ontstaat als een huis of een stuk grond minder waard wordt door een bestemmingsplan of een afwijking van het bestemmingsplan. Om in aanmerking te komen voor schadevergoeding (recht op planschade) zijn 2 zaken van belang: <ul style="list-style-type: none"> • U kon de schade niet voorzien toen u het huis of de grond kocht. • U heeft nog niet op een andere manier schadevergoeding gekregen (bijvoorbeeld door onteigening). U vraagt de schadevergoeding aan bij uw gemeente. Een planschadeprocedure kan enkele jaren duren.	Nee.
Het woongenot wordt drastisch verlaagd als ik naast een zonnepark kom te wonen. Wordt hier rekening mee gehouden?	Er zijn verschillende manieren om een zonnepark goed in te passen in het landschap, en dat zal altijd in overleg met de omgeving moeten plaatsvinden. We hanteren een minimale afstand van 150m tot woningen, en 300m tot dorpsranden met woonbebouwing.	Nee.
Hoe wordt schittering vanaf panelen tegengegaan?	Sommige mensen geven aan dat men zorg heeft over de reflectie van zonlicht die hinderlijke schittering zou kunnen opleveren. Zonnepanelen hebben een	Nee.

	coating of folie om de schittering zoveel mogelijk tegen te gaan, waardoor op dit punt goede resultaten mogelijk zijn, en schittering veelal voorkomen wordt. Daarnaast helpt ook de bouwrichting van het zonnepark. Dit is daarom een punt van aandacht bij het ontwerp en wordt dit zo ook meegenomen in het beleidskader.	
Welke afstanden worden gehanteerd tot dorpskeren, woongebieden etc.?	We hebben de regels uit het beleidskader van de voormalige gemeente Ten Boer overgenomen. We hanteren een minimale afstand van 300m van een dorpsrand en 150m van een erf van een woonhuis tot een zonnepark. Dit hebben we ook aangehouden bij het gemeentelijke zonnepark in Meerstad-Noord.	Ja, in het nieuwe beleidskader worden er afstanden gehanteerd tussen woonbebouwing en een zonnepark.

Thema 5: Inhoudelijk technische/specifieke vragen

In dit thema behandelen we inhoudelijk technische en specifieke vragen. Deze vragen vereisen een bepaald kennisniveau. Voor de beantwoording van de vragen hebben we diverse experts gevraagd mee te werken aan de antwoorden.

INHOUDELIJK TECHNISCHE/SPECIFIEKE VRAGEN		
Vraag	Antwoord	Aanpassing
Wij missen in het beleidskader een visie op zonne-energie als integraal deel van de opgaven in de Omgevingsvisie. Er is geen integrale benadering van de (ruimtelijke) vraagstukken en de plaats van de energietransitie daarin. We missen bijvoorbeeld een visie op de bundeling van infrastructuur en dubbel grondgebruik.	De Routekaart Groningen CO2-neutraal 2035 geeft een integrale visie hoe we in Groningen in 2035 CO2-neutraal willen zijn. In deze routekaart beschrijven we voor verschillende aspecten: mobiliteit, woningbouw, bedrijven, industrie en hernieuwbare energieproductie, wat er nodig is om aan de doelstelling te kunnen voldoen. Ook energiebesparing is onderdeel van deze routekaart. In fase 1 van beleidskader zonneparken Groningen hebben we samen met het bureau H+N+S verkend welke mogelijkheden er zijn voor zonneparken in Groningen aan de hand van ruimtelijke vraagstukken. H+N+S heeft verschillende soorten zonneparken onderscheiden waarin meerwaarde en koppelkansen concreet zijn gemaakt. Combinaties met infrastructuur of waterberging zijn hier onderdeel van. Deze ruimtelijke studie vond plaats binnen de kaders van de huidige Omgevingsvisie en is afgestemd met de concepten van de nieuwe Omgevingsvisie.	Nee
Hoe past dit beleidskader in de omgevingsvisie van Groningen Next City?	In de omgevingsvisie is het 'versnellen van de energietransitie' een van de vijf grote opgaven in de gemeente. Het aantal inwoners in de gemeente Groningen zal groeien, tegelijkertijd hebben we de ambitie	Nee

	om in 2035 energieneutraal en aardgasloos te zijn. Dat vraagt om een immense aanpak op verschillende vlakken: het aardgasloos maken van de woonwijken, circulaire afvalstromen, duurzamere vormen van mobiliteit. In de omgevingsvisie geven we tevens aan dat er aandacht moet zijn voor duurzame vormen van energie-opwek, zoals wind, zon en aardwarmte. De drie gebieden die in The Next City zijn aangewezen als zoekgebied voor grootschalige energieopwekking: Westpoort, Roodehaan en Meerstad-Noord komen ook terug in het beleidskader zonneparken.	
Een vergunning voor de zonneparken wordt voor 30 jaar verleend. Het is van belang dat van meet af aan duidelijk is dat de exploitant van de zonneparken verantwoordelijk is voor het verwijderen en afvoeren van het zonnepark (ten einde volledig gerecycled te worden) inclusief een schone grondverklaring. De noodzaak hiervoor is des te urgenter gelet op het al eerder aangehaalde Duits onderzoek. Wij vinden het niet juist al deze kosten op de gemeenschap worden afgewenteld. Wordt dit meegenomen in het beleidskader?	Zoals hier gesteld, is de initiatiefnemer inderdaad verantwoordelijk voor het deugdelijk verwijderen van de zonnestroominstallatie. Hierover worden afspraken gemaakt met de initiatiefnemer.	Nee.
Maar er komen toch wel hagen rondom de parken? Denk maar aan de fruitboomgaarden van elders in het land maar de omzoming hoeft nergens hoger dan 3m te zijn. Die schermen de schittering af en zijn een waar faunaparadijs voor veel broeders die daar nestelen en die onder de panelen kunnen foerageren.	We hechten er veel waarde aan dat zonneparken zo goed als mogelijk landschappelijk worden ingepast. Dit zijn we dus met de vraagsteller eens. Een aanvraag voor een zonnepark, zonder een goed landschappelijk inpassingsplan, wordt niet in behandeling genomen. Wat een goede landschappelijke inpassing is, is altijd maatwerk. Soms zijn dit struiken, hagen en bomen, en soms waterpartijen in combinatie met riet. Bomen en houtwallen kunnen zeker onderdeel zijn van het inpassingsplan.	Nee

<p>Combi beukenhagen en om de zoveel meter een meidoorn, Drents krenten-boompje en andere echter autochtone houtwalbloeiërs. Straks de klapekster hier weer.</p> <p>Kan ook een aanleiding zijn om met de oude landschapskaarten zo met de omzoming weer oude houtwal-structuren terug te brengen. Mag er dan af en toe een eik? Mits slim gepositioneerd hoeft dit weinig zonne-energie te kosten.</p> <p>Kern is dubbelgebruik, en geen optimaal ruimte benutten.</p>		
<p>Als de BKZon-schrijvers stellen dat voor de toekomstige energievoorziening kan worden uitgegaan van 34% energiebesparing (t.o.v. 2019?), wat is of wordt dan het nieuw-gemeentelijke beleid om dit doel binnen afzienbare tijd te realiseren? Bestaan of komen hiervoor speciale stimuleringsprogramma's? Wat gebeurt er wanneer op termijn blijkt dat veel minder dan 34% energie kan worden bespaard?</p>	<p>De opgave voor energiebesparing is essentieel voor het behalen van de doelen. Het beleidskader zonneparken gaat niet op dit onderwerp in. Afwegingen t.a.v. het halen van de doelen in de Routekaart, en welke mix van maatregelen hiervoor nodig is, is aan de raad.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Als er bestuurlijke gedachten zijn om zonne- en windparken te combineren, zou dan ook niet meteen de gemeentelijke beleidsvorming en het maatschappelijke debat over mogelijke zonne- én windparken en andere CO2 besparende maatregelen moeten worden geïntegreerd?</p>	<p>Daar waar mogelijke combinaties aan de orde zijn, worden deze integraal in de projectopzet verwerkt en beoordeeld. Voor de eisen die wij stellen aan de aanleg van zonneparken heeft dit geen gevolgen.</p>	<p>Nee.</p>

<p>p20: Kan er in het beleidskader een voorkeur worden uitgesproken voor de combinatie van zonne- en windenergie? Hierdoor wordt fragmentatie van parken voorkomen en worden netto minder omwonenden geraakt. Daarnaast wordt dan fors bespaard op de aansluiting op het netwerk, waardoor miljeonen aan publieke middelen bespaard kunnen worden en minder overlast van graafwerkzaamheden ontstaat. Bovendien vullen zonne- en windenergie elkaar goed aan vanwege relatief complementaire piekmomenten.</p>		
<p>p. 19, over 'Wegdorpenlandschappen op de overgang klei-veen': "Kenmerkend (...) zijn de groene linten in het open landschap. Er liggen [deze] kansen voor zonneparken: De ecologische verbindingen in noord-zuid richting versterken (tussen Meerstad en de Hunze-laagte)." Welke (beperkte?) flora- en faunasoorten zullen van deze 'verbindingen' behoorlijk gebruik gaan maken?</p>	<p>Dit zijn de doelsoorten die in dit gebied verwacht worden: Vaatplanten: Dotter, Moeraskartelblad, Pinksterbloem Schermhavikskruid, Laurierwilg, Wegedoorn (natte en drogere hooilanden, oevers, moeras) Zoogdieren: Bunzing, Wezel, Hermelijn, Waterspitsmuis, Dwergmuis, Egel (biotopen: hooilanden, oevers, struweel, ruigten) en ook das Vleermuizen: mogelijk watervleermuis; rosse vleermuis (migratie langs boomstructuren; singels) Amfibieën: Heikikker, boomkikker (oevers, water, ruigten, struweel) Vlinders: Bruine vuurvlieder, Geelsprietdikkopje (hooilanden) Libellen: Groene glazenmaker; maanwaterjuffer (water)</p>	<p>Nee.</p>
<p>(p. 23:) "In dit gebied [Meerstad-Noord] was eerder woningbouw gepland, maar die gaat de eerste jaren niet door, waardoor er plek is voor een zgn. 'energie-landschap'." Voorlopig geen</p>	<p>Er is voor Meerstad-Noord een gebiedsvisie vastgesteld, waarin de inrichting van dit gebied invulling krijgt voor de komende periode. Zowel de hyperloop als het zonnepark zijn tijdelijk van aard. In de gebiedsvisie voor Meerstad0Noord is rekening gehouden met de randvoorwaarden die we stellen aan alle zonneparken in de gemeente.</p>	<p>Nee.</p>

woningbouw, 30 jaar lang? 'Tijdelijke' zonneparken worden voor 25-30 jaar vergund.		
Hoe verhoudt dit beleidskader zich tot de algemene gebiedsvisie?		
p. 27: "Grootschalige zonneparken groter dan 10 ha worden in ieder geval tot en met 2023 alleen ontwikkeld en aangelegd onder regie van de gemeente Groningen." Wordt het gemeentebestuur zonnepark-ondernemer? Dan oppassen voor belangenverstrengeling.	De gemeente kan grote zonneparken aanleggen op eigen grond. De gemeente moet daarbij voldoen aan alle eisen die we ook aan andere initiatiefnemers stellen, bijvoorbeeld m.b.t. landschappelijke inpassing en betrokkenheid van de omgeving.	Nee.
In het Dagblad van het Noorden d.d. 2 december 2020 geeft woordvoerder Natascha van 't Hooft aan dat "Groningen bestaand beleid van de oude gemeente Haren voortzet". blz. 14 beleidskader: "Vanuit de landschappelijke verkenning wijken we op aantal punten af van bestaand beleid en zien wij ruimte binnen onderstaande kaders: [...]". Klopt mijn constatering dat u het bestaande beleid van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer dus niet voortzet en juist verruimt?	Nee, de constatering is grotendeels onjuist. De beleidskaders van Haren en Ten Boer zijn belangrijke bouwstenen geweest voor dit nieuwe beleid. Het nieuwe beleid niet ruimer dan het voorgaande. Wel is het op onderdelen mogelijk gewijzigd of aangescherpt. Op basis van de gesprekken die we n.a.v. de inspraak hebben gevoerd hebben we deze aanscherpingen concreet kunnen maken.	Ja, op onderdelen is de aansluiting op het oude beleid verhelderd of verbeterd. Zie bijvoorbeeld de minimale afstand tot woonbebouwing.
Vraag: Wat is de definitie van "stedelijk gebied"? En wat wordt in de provinciale omgevingsverordening verstaan onder "buitengebied"?	Stedelijk gebied; alle gebieden die liggen in de bebouwde kom. De omgevingsverordening hanteert geen definitie voor het buitengebied, maar heeft wel een geometrische begrenzing aangegeven. Artikel 3.4 lid 2: geometrische begrenzing buitengebied 115 Idealisatie: exact GIO-id:	Nee.

	https://geoservices.provinciegroningen.nl/server/rest/services/Beleidsplannen/OntwerpPOVWerkingengebieden/MapServer/32 In feite is het buitengebied alles wat niet stedelijk gebied is.	
"Op dit moment evalueert de provincie haar beleid voor zonneparken. Ook de ervaringen en opvattingen van de gemeente Groningen worden hierin meegenomen. De gemeente zal dit Beleidskader ook gebruiken om input te leveren aan de bijstelling van het beleid van de provincie". Waarom wordt er niet gewacht tot de uitkomsten van de evaluatie door de provincie Groningen?		
"De beleidskaders van de voormalige gemeenten Ten Boer en Haren worden in dit document verder aangevuld of aangescherpt. In beide voormalige gemeenten waren inwoners en landschaps- en maatschappelijke organisaties nauw bij het ontwikkelen van dit beleid betrokken". Op welke plekken/locaties en met welke wijzigingen in het document wordt aangegeven dat het beleid van de vml. gemeenten Ten Boer en Haren wordt aangevuld of aangescherpt?	Het nieuwe beleidskader geldt voor gehele gemeente. In de eisen per landschapstype treft u de gebiedsspecifieke eisen en voorwaarden voor landschappelijke inpassing.	Nee.
"De omgevingsvisie "The Next City" uit september 2018 beslaat nu alleen het stedelijk gebied van de vml. gemeente Groningen. In 2021 wordt de omgevingsvisie verder uitgewerkt voor het gehele grondgebied van de nieuw gevormde gemeente".	De ruimtelijke studie die ten grondslag ligt aan het beleidskader is uitgevoerd binnen de kader van The Next City. Voor het opstellen van dit beleidskader is tevens afgestemd met de concepten die in ontwikkeling voor de nieuwe Omgevingsvisie die voor het gehele grondgebied van de gehele gemeente gaat gelden. Aanvragen voor nieuwe zonneparken worden altijd getoetst aan vigerend beleid, dus straks ook aan de nieuwe Omgevingsvisie.	Nee.

<p>* In dit ontwerp wordt gesteld dat er integrale afwegingen plaatsvinden met vigerend beleid.</p> <p>* Vraag: Hoe kan dit concept-ontwerp, waar vooral gekeken wordt naar de mogelijkheden van zonneparken in de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer, dan een integrale afweging kennen?</p>		
<p>Wat zijn definities van "essenlandschap" en "wegdorpenlandschap"?</p>	<p>Essenlandschap: een landschap bestaande uit essencomplexen (open ruimtes die door jarenlang gebruik van potstal vaak hoger gelegen zijn in het landschap) veelal omgeven door esrandbeplanting). We hanteren hiermee een smallere definitie dan Prof. Theo Spek, wanneer hij het heeft over esdorpenlandschappen. In deze definitie hanteert hij het samenspel tussen essencomplexen, esdorpen, de lagergelegen beekdalen en de hogergelegen velden, bossen en heidegebieden.</p> <p>Wegdorpenlandschappen: lintdorpen op een ondergrond van klei, veen of op de overgang klei-veen</p>	<p>Nee.</p>
<p>In 'Het Harener weekblad' is op 6 januari een bericht geschreven dat het plan voor zonneparken aan de zuidkant van Haren uitgesteld is. Echter, over de plannen voor een zonnepark in "De Vork" wordt niets gezegd of geschreven. Is de zuidkant belangrijker dan de noordkant van Haren?</p>	<p>Dit beleidskader betreft de eisen en voorwaarden die we stellen aan nieuwe voorstellen of ideeën voor zonneparken in de gemeente Groningen. Er zijn in het beleid geen plannen voor zonneparken opgenomen, en dit is ook nooit de bedoeling geweest. De aanleg van een zonnepark in De Vork is op basis van dit beleid niet toegestaan. Dit is een aanscherping t.o.v. het concept voor de inspraak.</p>	<p>Ja, zoekgebied De Vork is komen te vervallen.</p>
<p>Wat gebeurt er met de panelen als ze oud zijn of het niet meer doen? Op de langere termijn moet daar nu naar gekeken worden dat afvoer en schoonmaak</p>	<p>Er gelden strenge eisen voor het verwijderen van een zonnepark als de tijdelijke termijn verstreken is. Hierover leggen we afspraken vast met de initiatiefnemers.</p>	<p>Nee.</p>

ook gedaan wordt en niet komt te liggen bij een volgende generatie.		
De RES Groningen gaat uitsluitend over de bebouwde omgeving. En niet over opwekking voor en verbruik van de industrie en transport. Het in de Concept-RES gepresenteerde bod van 5,7 TWh (stand 2030) van de regio Groningen is 3,8 keer het verbruik van de bebouwde omgeving (stand 2020). Dat is dus veel meer dan de regio zelf nodig heeft. Groningen wordt met dit bod exporteur van duurzaam opgewekte stroom voor de bebouwde omgeving. Waarom moet de provincie Groningen heel veel meer produceren dan nodig is voor eigen gebruik?		
Klopt het dat er om het zonnepark in de Vork hoge hekken komen, camera toezicht is en er nachtelijke verlichting komt?	Er is geen sprake van een zonnepark in De Vork.	Nee.
Waarom zo'n rigoureuze inzet binnen de gemeente alleen, en niet samen met andere gemeentes?	De gemeente Groningen heeft in de routekaart CO2 neutraal 2035 al aangegeven dat de opwekking uit hernieuwbare bronnen in Groningen niet volledig gerealiseerd kan worden binnen de gemeentegrenzen. Samenwerking is dus nodig en wordt ook gedaan, o.a. in de RES en in overleg met buurgemeenten. Tegelijkertijd zal een deel van de opwekking uit hernieuwbare bronnen wel degelijk binnen de eigen gemeente moeten plaatsvinden. In de huidige ambitie met zon, is uitgegaan dat een deel van de energie binnen de gemeentegrenzen moet worden opgewekt.	Nee.
[Samengevat] Merendeel van de percelen die ons eigendom zijn liggen aan de	Er wordt een zone gehanteerd vanaf de stadsweg, waarbinnen zonneparken niet zijn toegestaan. Dit is van oudsher een belangrijke	Nee.

<p>Stadsweg. Waarom is dit gebied rood gekleurd? Dit doet de waarde van onze percelen dalen. Daarnaast is dit deel van de Stadsweg is niet meer herkenbaar als het oude kleipad en de uitstraling van welke het vroeger had (dit in tegenstelling tot bepaalde andere stukken van de Stadsweg die nog wel in vrijwel originele staat zijn). Een aantal jaren is het deel van de Stadsweg waar onze percelen aanliggen omgetoverd tot een breed betonpad (fietsrouteplus) met daarnaast een verhard pad middels kunststof rasters voor de ontsluiting van de aangelegen landbouwpercelen. Bij de realisatie van dit project zijn naast de uiterlijke kenmerken van de "oude" Stadsweg, ook veel ecologische elementen verloren gegaan. Daarom is er geen reden om dit gebied rood te kleuren.</p>	<p>cultuurhistorische route, en tegenwoordig een belangrijke fietsroute is van en naar de stad. Om enige afstand te realiseren van deze belangrijke route tot een zonnepark, hanteren we een zone van 150 meter aan weerszijden van de Stadsweg en andere linten die we vrijhouden van zonnepanelen.</p>	
<p>In de aanleiding van het beleidskader wordt aangegeven dat er sinds de beleidsplannen in 2016 meer zonnepanelen op daken en zonneparken zijn aangelegd dan werd aangenomen in de prognoses. In Oktober 2018 is de Routekaart 2035 geformuleerd, met daarin het Energy Transition Model, waarop dit huidige beleid en dit nieuwe beleidskader is gebaseerd. In de afgelopen jaren zijn er ingrijpende veranderingen geweest zoals de wens</p>	<p>De Routekaart 2035 wordt eind 2021 geactualiseerd, op basis van nieuwe inzichten en berekeningen. De verwachting is dat de toekomstige elektriciteitsvraag, en daarmee de opgave niet zal afnemen.</p>	<p>Nee.</p>

<p>van mensen om hun eigen energie te produceren en het Coronavirus dat andere toekomstmogelijkheden schetst. Hoe veranderen deze ontwikkelingen de prognoses die in de Routekaart zijn geschetst? Hoe worden deze veranderingen in prognoses in dit beleidskader verwerkt?</p>		
<p>Het zou mooi zijn als de gemeente Groningen zoveel mogelijk haar eigen lokaal opgewekte energie kan gebruiken. Hoe past de grootschalige opwekking in de gemeente Groningen in de behoefte van de stad aan energie? Wat is de oplossing van de gemeente (zowel technisch als financieel) wanneer er geen energieafname is door de grote hoeveelheid zonne-energie uit de zonneparken en er een energieoverschot is? De gemeente moet betalen om de energie kwijt te raken, zoals nu in Duitsland al is gebeurd, afgelopen jaar.</p>	<p>De afstemming van vraag en aanbod van elektriciteit is een belangrijke opgave voor de landelijke en regionale netbeheerders. In hoofdstuk 5 van het beleidskader staat de stand van zaken toegelicht. Een initiatiefnemer van een zonnepark heeft zelf de verantwoordelijkheid goede afspraken te maken met de netbeheerder en de afnemer van de stroom om ervoor te zorgen dat het project rendabel blijft. Dit geldt dus ook voor gemeente. Hiervoor zijn verschillende oplossingen, zowel technisch als strategisch. Deze worden per project uitgewerkt.</p>	<p>Nee.</p>
<p>In dit beleidskader staat dat "een nieuwe hoogspanningsverbinding moet worden aangelegd" maar in de concept-Gebiedsvisie Meerstad Noord wordt er niets over geschreven? Hoe kan dat? Het staat dus wel in een algemeen stuk maar niet in een specifiek stuk, dat een uitwerking zou moeten zijn. Waarom moesten de bewoners het via hun eigen route en niet via de 'participatie'route</p>	<p>Er komt een HS/MS-station in Meerstad-Noord, en dit staat ook zo in de gebiedsvisie. Deze wordt verbonden met een ondergrondse kabel. Zowel deze zaken, als het opstellen van dit beleidskader zijn in gesprekken en bijeenkomsten over de gebiedsvisie Meerstad-Noord aan de orde geweest.</p>	<p>Nee.</p>

<p>horen dat dit document (Beleidskader Zonneparken) herzien wordt? Hoe kan het dat er in dit beleidskader over zonneparken gesproken wordt over een HS/MS station terwijl dit station in de concept-Gebiedsvisie wordt gebagatelliseerd tot transformator station?</p>		
<p>U schrijft dat u niet wilt wachten op de uitkomsten van de RES als het gaat om afspraken met de netbeheerders. Maar zijn uw plannen niet een integraal onderdeel van de gehele stroomopwekking in Nederland? En kunnen ze derhalve niet als alleenstaand gezien worden? Wat gaat u doen als er geen SDE-subsidie komt? Gaat u dan door met het verwezenlijken van de plannen voor de grootschalige zonneparken?</p>	<p>We werken nauw samen met de netbeheerders, provincie en buurgemeenten over de plannen en aanpak van het verbeteren van het elektriciteitsnetwerk in onze regio. Dit speelde al voorafgaand aan de RES. Daar gaan we dus ook gewoon meer door. De beschikbaarheid van de SDE-subsidie staat hier los van.</p>	<p>Nee</p>
<p>In dit beleidskader schrijft u "Voor een goed ontwerp kan een zonnepark maximaal 50% van het terrein bedekken met zonnepanelen". Dit is in tegenspraak met wat in de concept-Gebiedsvisie Meerstad Noord wordt aangegeven: [17] zonnepanelen 4.30 meter en tussen de rijen 3.40 meter. [18] In de concept gebiedsvisie Meerstad-Noord is er sprake van om het oostelijke deel voor 70% vol te leggen, het westelijke deel voor 65%. Hoe kan het dat dit verschilt van elkaar?</p>	<p>Deze aanname is onjuist. In de gebiedsvisie voor Meerstad-Noord is het ontwerp van het zonnepark opgenomen. Naast de delen van het project waar de panelen komen, zijn er ook delen van het terrein die tot het ontwerp behoren, waar geen zonnepanelen komen. Zo komt er rondom de rijen met zonnepanelen een ruime zone om afstand tot woonbebouwing te bewaren. Deze krijgt een parkachtige inrichting. Ook lopen er stroken en zones door het zonnepark waar geen zonnepanelen komen. Bij elkaar bedekt het zonnepark, inclusief deze inpassingsmaatregelen, minder dan 50% van het gehele projectgebied.</p>	<p>Nee.</p>

Is het gebruik van bifaciale panelen een mogelijkheid?	Jazeker. Dit is maatwerk per project.	Nee.
"Niet alles hoeft immers morgen te worden aangesloten, maar op langere termijn wel", is een rare uitspraak in uw beleidsnota. Hoe zorgt u ervoor dat alle energie die door inwoners wordt opgewekt daadwerkelijk en meteen wordt afgenomen? Om zo ook het draagvlak voor de energietransitie te behouden.	Deze uitspraak is anders bedoeld. De projecten die nodig zijn voor het halen van de doelen in 2035 komen geleidelijk tot stand, in de periode tot 2035. Deze hoeven die niet allemaal op korte termijn te worden aangesloten. Daarmee kunnen we gelijke tred houden met de verzwaren van het elektriciteitsnet en andere oplossing m.b.t. netinpassing.	Nee.
Kennis over zonneparken staat nog in zijn kinderschoenen, schrijft u. Welke kennis heeft u? En wat gaat u doen als zonneparken negatieve effecten blijken te hebben?	Deze formulering is aangepast. De kennis over zonneparken en ecologie neemt snel toe en is sterk in ontwikkeling. Deze nieuwe kennis wordt toegepast bij de beoordeling van nieuwe voorstellen. In hoofdstuk 2 en de bijlage is een toelichting opgenomen over de eisen die we stellen aan ecologie.	Ja, de formulering is aangepast.
Bij het lezen van het concept beleidskader zonneparken kwam ik regelmatig in verwarring wat betreft uitspraken over voorwaarden, eisen aan locatiekeuze, maximale bedekking enz. Geldt het e.e.a. alleen voor kleine zonneparken of ook voor grote? Het begint bij blz. 7. U schrijft daar '...kan de opgave voor zonneparken alleen worden gerealiseerd als dit zorgvuldig gebeurt, en als het meer oplevert dan het kost, ook in termen van ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. Dat betekent dat we hoge eisen stellen aan locatiekeuze en ontwerp, ecologie en biodiversiteit, meervoudig ruimtegebruik en koppelkansen, betrokkenheid van de omgeving....' Dit is bij een groot zonnepark als in	Inpassing van een zonnepark is altijd maatwerk. Voor de grootschalige zonneparken, zoals in Meerstad-Noord is een separate gebiedsvisie, omdat hier meerdere grootschalige ontwikkelingen naast elkaar spelen, die integraal gepland en beoordeeld moeten worden. De algemene randvoorwaarden die we stellen aan de aanleg van zonneparken, gelden ook voor de grootschalige zonneparken.	Nee.

<p>Meerstad-Noord onmogelijk, het zal altijd ten koste gaan van de leefbaarheid, met name als een buitenstaander voor bewoners bepaald wat acceptabel en aanvaardbaar is wat betreft geluid, licht en verandering van het karakter van het hele gebied. Dan is er ook geen sprake meer van inpassing in een gebied.</p>		
<p>U schrijft op blz. 35 dat wachten (met het vastleggen van alle gehaaste plannen) tot na 2023 zou betekenen dat de realisatietermijn voor de SDE-subsidie zou moeten worden verlengd. Betekent dat dat, als het EZK hiermee akkoord gaat dat u meer tijd neemt om weldoordachte plannen te gaan overwegen? En als dat niet het geval is dat u blindelings doorgaat met koste wat het kost die subsidies op tijd binnen te halen, ook als dat betekent in te blijven zetten op korte termijnplanning ten koste van waardevolle natuur en landbouwgrond?</p>	<p>De termijn die RVO stelt voor het opleveren van een zonnepark na het verlenen van een subsidie staat los van de eisen die wij stellen aan locatiekeuze en ontwerp. Een initiatiefnemer moet eerst een zorgvuldig proces doorlopen alvorens een vergunning kan worden aangevraagd. Pas met deze vergunning kan een initiatiefnemer een subsidie aanvragen.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Hoe breed is de uitsparing rond oude Stadsweg snelle fietspad van Lewenborg-Garmerwolde-Ten Boer rond gedachte zonne-energieterreinen?</p>	<p>We hanteren een zone van 150 meter aan weerszijden van de Stadsweg, waar geen zonneparken komen.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Hoe zit het met energienetwerk capaciteit, gezien het feit dat Thesinge en omgeving nu reeds vol zit met energieproducenten? Komen er extra kabels en spanningsmasten in het gebied?</p>	<p>Er wordt door de netbeheerder hard gewerkt aan het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk. Mochten hieruit project voortkomen die een bestemmingswijziging betreffen, dan moet hiervoor de juiste procedure doorlopen worden.</p>	<p>Nee.</p>

<p>Er zit een groot gat tussen de door de gemeente aan te leggen parken en de kleinschalige parken van maximaal 10ha. Kan het beleidskader aangepast worden zodat een tussenvorm mogelijk wordt, wat het beste van twee werelden combineert? Bijvoorbeeld een relatief kleinschalig park waar de gemeente mede-eigenaar van is, samen met lokale initiatiefnemers en een energiecoöperatie? De gemeente als mede-eigenaar zorgt voor dat de gemeente meer aan de knoppen zit. Dit biedt voordelen voor zowel het proces, de gemeente en geeft ook omwonenden een extra houvast. Bovendien kunnen ook kleinschaliger parken op die manier een bijdrage leveren via het 'sociale eigendom' wat bij de grootschalige parken geldt en hoeft dat wiel niet opnieuw uitgevonden te worden.</p>	<p>U wijst op de rol die de gemeente mogelijk kan nemen in samenwerking met een lokaal initiatief. Het is denkbaar dat zich zo'n situatie zich voordoet, maar een concreet voorbeeld of idee is er niet op dit vlak. Omvang is dan niet per sé relevant. We zien dan ook geen aanleiding een derde categorie op te nemen voor het formaat van een zonnepark.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Is er gekeken naar externe effecten van een zonnepark op een dichtbijgelegen Natura 2000 gebied? In bijvoorbeeld de spoorwegdriehoek foerageren zowel in de zomer als winter veel vogels die in het Zuidlaardermeer beschermd zijn.</p>	<p>Daar is nu in algemene zin niet naar gekeken. Bij de uitwerking van een voorstel voor een locatie waar dit speelt zal dit in beeld gebracht worden. Dit speelt op projectniveau.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Als er veel energieprojecten worden opgezet is dit mogelijkwijs een magneet voor bedrijven met 'energiehonger', zoals datacentra. Hoe denkt de gemeente hierover en hoe wil de gemeente hiermee omgaan?</p>	<p>Er komt dit najaar een raadsbrief waarin we vragen om wensen en bedenkingen vanuit de raad t.a.v. datacenters.</p>	<p>Nee.</p>

<p>Klopt het dat na aftrek kosten alle opbrengsten van de gemeentelijke parken (sociaal eigendom) in het Energietransitie-fonds gaan? Klopt het dat de bestedingen van dat fonds alleen op gebied van duurzaamheidsbevordering/CO2 verlaging mogen zijn gericht? Is de gemeente van plan de criteria voor dit fonds alvast verder in te vullen?</p>	<p>Nee, voor de opzet van zo'n fonds wordt een separaat voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.</p>	<p>Nee.</p>
<p>P. 26: Wat wordt bedoeld met energie verkopen aan lokale afnemer middels GvO zonder opbrengsten lokaal in te zetten? Wat is een voorbeeld van een lokale afnemer die de opbrengsten niet lokaal inzet? Waar moeten we dan aan denken?</p>	<p>Indien een lokale partij alleen afnemer is van de elektriciteit van een zonnepark in de gemeente, en er verder geen sprake is van eigenschap bij een lokale partij, of het inzetten van de opbrengsten voor een lokaal doel zoals omschreven in de definitie van lokaal eigendom, vinden wij dat er geen sprake is van lokaal eigendom. In het beleidskader zijn de betreffende passages aangescherpt en verhelderd.</p>	<p>Ja. Terminologie verhelderd.</p>
<p>Op p. 30 wordt gesproken over burgerparticipatie. Hoe onderscheidt zich dat van procesparticipatie en/of financiële participatie?</p>	<p>De terminologie is verder verhelderd. In algemene zin spreken we van betrokkenheid van de omgeving. We maken daarin een onderscheid tussen procesparticipatie en lokaal eigendom (een vorm van financiële participatie).</p>	<p>Ja. Terminologie verhelderd.</p>
<p>Zag ik trouwens goed, dat het Enexiskaartje over het terugleveren aangeeft dat momenteel alleen het gebied rond de voormalige gemeente Haren geschikt is?</p>	<p>Nee, dat is onjuist. De actuele kaart treft u aan op: https://www.enexis.nl/zakelijk/duurzaam/beperkte-capaciteit/gebieden-met-schaarste</p>	<p>Nee.</p>
<p>Zonneparken zijn destructief voor weidevogels. Onder de zonnepanelen gedijen de muizen zeer goed en trekken prooidieren aan die behalve de muizen ook de jonge kuikens van weidevogels op hun weg niet ontzien. Uit onderzoek in Friesland naar weidevogels is</p>	<p>Ja, zonneparken op aangewezen weidevogelgebieden sluiten we uit</p>	<p>Nee.</p>

<p>gebleken dat waar veldmuizen goed gedijen de overlevingskansen van weidevogels zeer klein is. Daarbij hebben ze aangetoond dat er veel meer marterachtigen werden waargenomen op muisrijke percelen. Dat moet de ecoloog niet zijn ontgaan. Wordt hier rekening mee gehouden?</p>		
<p>Het aanhalen van de zonneladder of een verwijzing naar het Bouwstenen document van het Nationaal Consortium geeft een denkrichting aan, maar we missen het vervolg daarop. Dit wordt, wat ons betreft, te veel overgelaten aan de toekomstige ontwikkelaars. Een werkelijke garantie of borging zien helaas niet terug in uw tekst. Ecologische nulmeting zou in een beoogd zonneparkgebied niet afhankelijk moeten zijn van het wel of niet onderdeel zijn van een onderzoek van de RUG. Een nulmeting uitvoeren is waardevol en hoort wat ons betreft een integraal onderdeel van elke ingreep in het landschap te zijn. Wat er vervolgens met deze gegevens gebeurt mag wat ons betreft duidelijker verwoord worden. Welke middellange en langetermijnonderzoeken vinden er daarnaast plaats? Zijn deze ook een verplicht onderdeel van de ontwikkeling van een zonnepark en hoe worden deze dan gefinancierd? En wie houdt daar onafhankelijk toezicht op? Zolang dit</p>	<p>De zonneladder is verder aangescherpt en geeft duidelijke randvoorwaarden voor locatiekeuze. Een ecologische nulmeting is een onderdeel van de verplichte ecologische studie die in het voortraject moet worden uitgevoerd. Ook tussentijdse metingen worden uitgevoerd. De resultaten worden door onze ecologen en de onderzoekers van de Rijksuniversiteit nauwlettend gevolgd. Waar nodig kunnen deze leiden tot aanpassing van ons beleid.</p>	<p>Nee.</p>

niet scherper in het beleidskader is vastgelegd zijn wij bang voor goedbedoelde intenties met matige of onvoldoende resultaten in de uitvoering.		
Wat ons niet duidelijk wordt is wanneer de 'inpassing' van een zonnepark geslaagd is. Hoeveel van de ontwikkelings-elementen moeten aanwezig zijn om iets geslaagd te kunnen noemen, hoe verhouden deze zich tot elkaar en wat als er bij oplevering elementen ontbreken of anders geïnterpreteerd worden dan u mogelijk nu voorziet?	Inpassing van een zonnepark is altijd maatwerk, en kan niet worden kwantitatief worden beoordeeld. Een initiatiefnemer moet altijd voldoen aan de gestelde voorwaarden en gemaakte afspraken. Hier wordt op toegezien door de gemeente.	Nee.
U schrijft dat een zonnepark een positieve en/of een negatief effect op de ecologie en biodiversiteit kan hebben, dat er nog veel onderzocht moet worden. Bij een positief resultaat zal iedereen tevreden zijn, maar wat gebeurt er als de resultaten negatief zijn? Wie kan er dan ingrijpen? Wie is er dan verantwoordelijk voor het herstel van het landschap, voor zover dat dan nog mogelijk is en welke partij draagt de kosten die er mee gemoeid zijn? Ook dit hadden wij graag teruggelezen in uw beleidskader.	Het is bekend dat locaties met beperkte natuurwaarden eenvoudiger verbeterd kunnen worden dan locaties met hoge natuurwaarden. Locaties met hoge, beschermde natuurwaarden sluiten we op voorhand uit. Alleen locaties waar een initiatiefnemer kan aantonen dat en hoe de ecologie en biodiversiteit verbeterd kunnen worden, komen in aanmerking voor een vervolgstap. Wij zullen nauwlettend blijven volgen welke effecten ons beleid heeft op de ecologie en biodiversiteit.	Nee.
In open landschappen zijn de gebruikers vaak de ogen in het veld. Samen dragen zij bij aan de instandhouding en ontwikkeling van een gebied. De zonneparken zijn meestal niet-publiekelijk toegankelijk, want kwetsbaar. Ze zijn ook	Met iedere initiatiefnemer worden harde afspraken gemaakt over bijvoorbeeld beheer en onderhoud. Daarnaast zijn zonneparken in onze gemeente per definitie een (grotendeels) lokaal initiatief. Dat maakt afspraken over beheer en onderhoud, en handhaving eenvoudiger.	Nee.

<p>juridisch aan de openbaarheid onttrokken, want meestal ondergebracht bij commerciële partijen, en daarmee zijn bijvoorbeeld de afspraken over (gecertificeerd) ecologisch beheer ook minder controleerbaar. Hoe gaat u dit ondervangen? Dat hadden wij graag teruggezien in uw beleidskader.</p>		
<p>U geeft (...) aan dat deze 50% (lokaal eigendom) niet juridisch is verankerd en dat dat het lastig maakt om het formeel-juridisch af te dwingen. Daar zit een deel van onze zorg. Hoe zorgt u voor een 100% waterdichte afspraak met een initiatiefnemer? Om te voorkomen dat de lusten en de lasten onjuist worden verdeeld.</p>	<p>We hebben een duidelijk kader voor het realiseren van lokaal eigendom. In het nieuwe beleidskader is dit minimaal 51%. We maken hierover harde afspraken met de initiatiefnemers voordat zij een vergunning krijgen. We hebben hier al ervaring mee, en deze afspraken zijn tot nu toe altijd nagekomen. Hoewel de juridische afdwingbaarheid nog wel eens onderwerp van discussie is bij enkele experts, vinden wij dat dit risico te overzien is, gezien onze eerdere ervaringen.</p>	<p>Nee.</p>
<p>De gemeente Groningen heeft met het landelijk gebied Haren goud in handen voor klimaatherstel, maar gaat daaraan in het Beleidskader volledig voorbij. Het Beleidskader gaat alleen over zonneparken. Meer dan de helft van het grondgebied van de voormalige gemeente Haren is natuur. Verder zijn er veel landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle open gebieden die tussen natuurgebieden in liggen en veelal op natuurlijke wijze worden beheerd. In natuur en open landschap wordt CO₂ vastgelegd, een uiterst belangrijk rol voor energietransitie voor klimaatherstel. Waarom staat over deze functie van natuur en</p>	<p>Het beleidskader zonneparken gaat niet op de mogelijkheden om CO₂ vast te leggen.</p>	<p>Nee.</p>

<p>open landschap niets in uw Beleidskader? Waarom staan in het Beleidskader geen beleidsvoornemens om die functie te versterken? Waarom wordt daarmee geen relatie gelegd met ambities om te vergroenen en voor biodiversiteitsherstel? Waarom zijn geen berekeningen van koolstofvastlegging van het landelijk gebied van Haren gemaakt en hoe die vergroot kunnen worden?</p>		
<p>De samenhang tussen gebieden en omgeving dreigt door zonneparken 'duurzaam' vernietigd te worden. Natuurgebieden worden kwetsbaar als ze niet meer met elkaar en hun omgeving verbonden zijn. Dieren en planten in geïsoleerde natuurgebieden hebben minder kansen. Hoe rijmt u de plannen voor zonneparken met andere gemeentelijke en provinciale ambities om te vergroenen en de biodiversiteit te herstellen?</p>	<p>In de voorwaarden voor locatiekeuze worden verbindingszones tussen natuurgebieden uitgesloten voor zonneparken.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Een kaart die zó onduidelijk, want zeker niet gedetailleerd, is dat het voor een gemiddelde kaartlezer onmogelijk bleef goed te kunnen lokaliseren op welke gebieden het zou kunnen gaan. Waarom niet gelijk een goed leesbare, gedetailleerde kaart (of meerdere kaartjes) erbij geleverd?</p>	<p>De kaart, zoals gepresenteerd in het concept-beleidskader liet inderdaad te wensen over ten aanzien van leesbaarheid en kleurgebruik. Dit passen we aan.</p>	<p>Ja, de kaart is geheel vernieuwd.</p>
<p>In het beleidskader geeft u aan dat in 2035 ten minste 310 MWp moet worden opgewekt op daken (1/3 van alle daken) en 500 MWp in zonneparken</p>	<p>Voor de ambitie om zoveel mogelijk daken en andere verharde oppervlakken in te zetten voor zonne-energie wordt een separaat beleidskader aan de gementeraad voorgelegd, tegelijk met dit beleidskader.</p>	<p>Nee.</p>

<p>(450-650 ha). Wij zijn heel benieuwd hoe de gemeente Groningen invulling wil geven aan deze ambitieuze opgave, vooral die 310 MWp op daken? We vragen ons daarbij specifiek af hoe de gemeente Groningen dit gaat compenseren in het geval dat deze ambitie niet wordt gehaald.</p>		
<p>De gemeente noemt het grootschalige zonnepark Flederbosch (94ha), dat in Garmerwolde wordt gepland, niet in haar opstelling. Dat roept bij ons een drietal vragen op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Is dit grote zonnepark een aanvulling op wat de gemeente zegt over grote zonneparken: slechts 2 locaties en 1 reserve-locatie? 2. Is de ligging van dit zonnepark niet in strijd met de wens van de gemeente om clustering tegen te gaan, aangezien een groot deel van dit zonnepark slechts door het Eemskanaal gescheiden is van zonnepark Meerstad Noord?? 3. Is de ligging van dit grote zonnepark niet in strijd met wat de gemeente zegt: er is in dit gebied van de voormalige gemeente Ten Boer slechts ruimte voor kleine zonneparken (met een totaal van ca 45-65ha voor het totale gebied van de gemeente Groningen)? Graag willen wij u tot slot vragen om in het beleidskader een overzicht toe te voegen van alle locaties (incl. alle gegevens hiervan) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De vergunning voor zonnepark Flederbosch is verleend voordat dit beleid is vastgesteld. Het maakt dus geen deel uit van de toekomstige opgave. De locatie staat wel op de kaart bij de reeds gerealiseerde/vergunde locaties, en telt mee in de totale opgave van 500MWp. 2. nee, hier is geen sprake van (ongewenste) clustering. Door de aanwezigheid van het Eemskanaal, inclusief dijken en wegen, etc, zien wij Meerstad-Noord en de polders ten noorden van het Eemskanaal als twee verschillende gebieden. 3. nee, dit staat er los van. De locatie is op de nieuwe kaart aangegeven. 	<p>Nee.</p>

<p>in de gemeente Groningen die op dit moment al in voorbereiding zijn voor de realisatie van een zonnepark (zowel kleine als grote zonneparken). Daarmee wint het beleidskader nog meer aan kwaliteit.</p>		
---	--	--

Thema 6: Overige vragen

Tenslotte kregen we een aantal vragen van verschillende aard. Hierbij kunt u denken aan vragen over de juridische status van bestemmingsplannen, referenda, procesmatige vragen en communicatievragen. Deze beantwoorden we hieronder.

OVERIGE VRAGEN		
Vraag	Antwoord	Aanpassing
<p>Is het niet mogelijk om een referendum te houden naar aanleiding van de gestelde vragen omtrent de zonneparken?</p>	<p>De gemeente Groningen heeft ervoor gekozen om het concept-beleidskader op te stellen met een lichte vorm van participatie, in vorm van enquêtes, een stand op het Let Grow Festival, enkele online-bewonersavonden en een inspraakprocedure. Uit de enquêtes bleek dat de meerderheid van de respondenten voorstander is van de aanleg van zonneparken, mits de opbrengsten ervan ten gunste komen van de omgeving. Naar aanleiding van de vele reacties die via de inspraak naar voren zijn gekomen, heeft de gemeente besloten om verder in gesprek te gaan met de omgeving. Hiervoor heeft ze een aantal vervolgstappen uitgewerkt, zie daarvoor ook hoofdstuk 10. De gemeente praat verder met bewoners- en belangenorganisaties over de uitwerking van het beleid voor kleine en lokale zonneparken in het buitengebied. Ook met individuele inwoners gaat de gemeente in gesprek. Op basis van de uitkomsten wordt het concept-beleidskader ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd. Dit is de gebruikelijke manier om nieuw beleid op te stellen.</p> <p>In september 2020 heeft de gemeenteraad besloten dat het houden van referenda weer mogelijk wordt. Het is mogelijk om voor een ontwerp raadsbesluit, op initiatief van de raad of van ten minste 2% van de kiesgerechtigden, een volksraadpleging te organiseren. Wij denken echter dat een referendum zich niet leent voor het concept-beleidskader zonneparken. De reden hiervoor is dat complexe vraagstukken</p>	<p>Nee.</p>

	teruggebracht worden tot een vraag waarbij alleen met 'ja' of 'nee' geantwoord kan worden. Bovendien heeft de raad al meermalen de ambitie en noodzaak van zonneparken ondersteund en bekrachtigd. Wél blijft de mogelijkheid bestaan om een referendum te houden bij een projectinitiatief voor een zonnepark. Dit kan onderdeel zijn van het participatieproces.	
Heeft Hotze Hofstra een dubbele pet op tijdens dit proces? Wat is zijn rol en hoe verhoudt deze zich tot het proces?	Nee. De heer Hofstra wordt ingehuurd als beleidsadviseur door de gemeente vanwege zijn expertise. In die rol opereert hij onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van het college van B&W. Er is geen sprake van een conflicterend belang	Nee.
Hoe is het communicatietraject verlopen?	We kennen op hoofdlijnen vier fases in de communicatie: <ol style="list-style-type: none"> 1. Opstellen beleidskader: overleg met stakeholders, belangenorganisaties, bewoners. 2. Inspraak nov 2020-jan 2021 3. Vervolgproces met bewoners en organisaties, als verdieping op het eerdere proces 4. Berichtgeving rondom vaststelling beleidskader. Van drie eerste fases treft u een overzicht aan op de website van de gemeente, inclusief verslagen (www.gemeente.groningen.nl/zon).	Nee.
De technologie omtrent zonnepanelen wordt steeds beter, moeten we niet wachten totdat de techniek zo ver gevorderd is dat het efficiënter wordt om zonneparken aan te leggen?	In de berekeningen die ten grondslag liggen aan de ambities voor zon op daken en zonneparken is rekening gehouden met de ontwikkeling van de techniek. De opbrengst per m2 zonnepaneel neemt ieder jaar een beetje toe. Bij het bepalen van de benodigde oppervlakte is deze efficiency-verbetering meegenomen.	Nee.
Wat is de juridische status van het (eventueel vastgestelde) Beleidskader? In het concept-beleidskader is niet aangegeven wat de juridische consequenties zijn van het eventueel vaststellen van	Het beleidskader is een algemeen beleidsdocument dat ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Ruimtelijk gezien heeft het beleidskader daarmee een status die vergelijkbaar als een structuurvisie voor een specifiek onderwerp. Het beleidskader heeft voor derden geen bindende status. Projectvoorstellen voor zonneparken die op basis van dit beleid bij de gemeente worden ingediend moeten nog een speciale procedure doorlopen om een vergunning te kunnen krijgen. Dit is een uitgebreide procedure, met mogelijkheid voor inspraak, zienswijzen en beroep.	Nee.

<p>het Beleidskader door B&W en gemeenteraad. Zitten er gevolgen aan voor de rechtszekerheid van de burger? Zijn de mogelijkheden om bezwaar te maken tegen een onverhoopt toch aangevraagd 'klein' zonnepark verdwenen? Als de rechtszekerheid wordt aange-tast dan heb ik daar ernstige bezwaren tegen.</p>		
<p>Ieder project wordt opgezet in samenspraak met de omgeving: op welke wijze is de gemeente Groningen hierbij betrokken? Waarom wordt het overgelaten aan een initiatiefnemer om in gesprek te gaan met de omgeving en zit de gemeente Groningen als hoeder van het openbaar belang hier niet bij? Op welke wijze wordt deze inspraak en betrokkenheid juridisch geborgd in het ruimtelijke-orderingsbeleid van de gemeente en wat zijn wettelijke kaders hierbij? Wat is "samenspraak met de omgeving"? Wat is het criterium voor "omgeving"?</p>	<p>Het zorgvuldig doorlopen van het juiste proces en procedure is altijd de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. Dit wordt in hoofdstuk 3 verder uitgewerkt en toegelicht. Hier komt ook aan de orde wat onder 'omgeving' wordt verstaan en hoe de verschillende voorwaarden en afspraken juridisch worden geborgd.</p> <p>Naast de passages in dit beleidskader, werkt de gemeente aan een separate beleidsnotitie waarin participatie en lokaal eigendom voor alle typen energieprojecten in de gemeente worden uitgewerkt.</p>	<p>Ja, de voorwaarden voor participatie zijn aangescherpt en verduidelijkt.</p>
<p>Welke hulp krijgen omwonenden en inwoners bij hun</p>	<p>In het beleidskader zonneparken is een stappenplan opgenomen, met de stappen die een initiatiefnemer moet doorlopen om een zorgvuldig proces te organiseren. Hiermee</p>	<p>Nee.</p>

<p>vragen of wijzigen van locatie van een zonnepark?</p>	<p>weet de omgeving ook waar het op kan rekenen. Iedere initiatiefnemer met een in beginsel kansrijk voorstel, krijgt een contactpersoon bij de gemeente toegewezen.</p>	
<p>Wat in dit beleidsdocument geheel ontbreekt, is een navolgbare motivering voor de locatiekeuze per aangewezen gebied op basis van de gegeven uitgangspunten. Door het ontbreken hiervan is het niet navolgbaar of het college in alle redelijkheid en zorgvuldig deze, op de bijbehorende kaartjes groen gekleurde gebieden, heeft aangewezen als zijnde geschikt voor zonneparken.</p> <p>Door dit gebrek is voor mij als burger mijn recht op inspraak ernstig belemmerd. Er valt immers niet inhoudelijk te reageren per gebied en ik kan wat betreft de aangewezen gebieden niet zien wat, per gebied, de afweging is geweest van het college. Dit is mijns inziens de basis voor een goed beleidskader, te meer het een gevoelig onderwerp betreft op het vlak van de ruimtelijke inrichting. Waarom is er geen inspraak per gebied mogelijk?</p>	<p>De achterliggende motivatie, waarom gebieden op de kaart rood gemaakt zijn, ontbrak inderdaad in het concept beleidskader. In het aangepaste beleidskader geven we in verschillende kaartlagen aan waarom we bepaalde gebieden uitsluiten voor zonneparken.</p>	<p>Ja, de kaarten zijn aangepast en de argumentatie is aangevuld.</p>

<p>Bestaat er een juridisch kader voor een wijziging van het bestemmingsplan?</p>	<p>Ja. Het beleidskader is echter geen bestemmingsplan en heeft voor derden geen bindende status. Zonneparken in het buitengebied kunnen niet worden bestemd in een bestemmingsplan. Projectvoorstellen voor zonneparken die op basis van dit beleid bij de gemeente worden ingediend moeten nog een speciale procedure doorlopen om een tijdelijke vergunning te kunnen krijgen in afwijking van de bestaande bestemming. Dit is een uitgebreide procedure, met mogelijkheid voor inspraak, zienswijzen en beroep.</p>	<p>Nee.</p>
<p>Waarom het voornemen zo verhuld verstoppen achter een onschuldige kop in het Harener Weekblad van 25 november 2020 'inspraak ontwerp-beleidskader zonneparken gemeente Groningen'? Hoe is het vervolgens mogelijk dat onder die kop in het daaronder volgende artikel letterlijk met geen woord gerept wordt over tientallen hectares in het Harener groene gebied (of dat van Ten Boer)! De naam "Haren" kwam zelfs totaal niet voor in het artikel. Is dit een weloverwogen omis-sie? De vele Harense burgers (en die van Ten Boer) die het artikel konden lezen, werden 100% NIET geïnformeerd over wat er in hun eigen omgeving zou kunnen gebeuren! Het stond er eenvoudig helemaal niet in! Het ging hier om</p>	<p>Nee, dat was geen opzet. We hebben de gebruikelijke informatiekanalen gebruikt voor de communicatie over dit onderwerp. Daarnaast is een uitgebreid vervolgproces opgezet waarin we alsnog of opnieuw in gesprek zijn gegaan met iedereen die dat wilde; inwoners en organisaties. We betreuren het dat sommige mensen het gevoel hebben gehad niet geïnformeerd te zijn. Een verslag van de communicatie, en verslagen van de verschillende bijeenkomsten zijn in te zien op www.gemeente.groningen.nl/zon.</p>	<p>Nee.</p>

<p>gemeentelijke informatie in het Harener Weekblad, het zou de beleidsmakers op z'n minst gesierd hebben in het 'Harener Weekblad' te vermelden wat het ontwerp beleidskader zou kunnen betekenen voor het grondgebied van voorheen-gemeente-Haren. In feite was een kop 'ontwerp beleidskader Zonneparken in o.a. het Harense buitengebied' zeer accuraat en bovendien van aanzienlijk meer attentiewaarde geweest. Dat zou Harense burgers direct geïnformeerd hebben. Nu hadden we één oplettende lezer nodig die de moeite nam een aantal verwijzingen op internet op te zoeken om iedereen wakker te schudden. Was dat opzet?</p>		
---	--	--